CZĘŚĆ XLIII — № 43. ROK 22 — (1851.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. POŁROCZNA 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, $\frac{8}{20}$ CZERWCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{7}{19}$ CZERWCA.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI w Wydziale Wojskowości, z dnia 25 Maja, J. K. W. Xiążę Fryderyk-Wilhelm Pruski mianowany Szefem Iziumskiego pułku Huzarów, który odtąd ma się nazywać pułkiem Huzarów J. K. W. Xięcia Fryderyka-Wilhelma Pruskiego.

— Przez takiż Rozkaz dzienny w Wydziale Wojskowości, z dnia 24 Maja, mianowani: zostający przy Wojskowych Zakładach Wychowania Jenerał-porucznik *Żełtuchin* — Dyrektorem Alexandryńskiego Sierotskiego korpusu Kadetów, i zostający przy Głównym Sztabie Armii Czynnej do poleceń szczególnych, w rozrządzeniu Naczelnika Głównego Sztabu i Jenerał-kwatermistrza onej, Pułkownik *Nordenstreng* — Ober-kwatermistrzem 4 korpusu piechoty, na miejsce Pułkownika Pieczkowskiego 1.

Rozkazy dzienne CESARSKIE *w Wydziale służby Cywilnej.*

11 (23) Maja. Mianowany: Starszy Pomocnik Naczelnika Stołu Departamentu Narodowego Oświecenia, Kamer-junker, Assesor Kollegialny *Marczenko*, Urzędnikiem do poleceń szczególnych VI klassy przy Ministrze, w wydziale Warszawskiego Naukowego Okręgu; — Zatwierdzony zostaje Kuratorem zbożowych zapasowych magazynów w powiecie Bychowskim, obrany na ten urząd przez szlachtę Radzca Honorowy *Weraksa;* — Otrzymuje rangę Rejestratora Kollegialnego: Pomocnik Sekretarza Wołyńskiej Izby Sądu Kryminalnego *Syrokomski;* — Przyjęci zostają do służby: z rangą Sekretarza Kollegialnego, Kandydaci CESARSKICH Uniwersytetów: S.-Petersburgskiego *Rohoziński*, na pełniącego obowiązki Assesora Sądowego Oddziału Skarbu Rządu Gubernijalnego Warszawskiego, Dorpatskiego *Pląskowski*, na Applikanta Kommisyi Rządowej Skarbu i Św. Włodzimierza *Kozakowski*, na Applikanta Banku Polskiego, pierwszy licząc od 29 Czerwca 1849, drugi od 20 Listopada 1850 i ostatni od 10 Stycznia 1851 roku; dymissyonowany Radzca Honorowy *Selecki*, na Urzędnika Kancellaryi Witebskiego, Mohylewskiego i Smoleńskiego Jenerał-Gubernatora, i zostający kandydatem do urzędu przy Rządzie Gubernijalnym Podolskim Sekretarz Gubernijalny *Zahorski*, na Naczelnika Stołu tegoż Rządu, licząc od 26 Lipca 1850 roku; — Otrzymują dymissyą od służby, na własną prośbę: Starszy Nauczyciel Mścisławskiej szlacheckiej powiatowej Szkoły Radzca Kollegialny *Palczewski;* Lekarz powiatowy Słonimski, Sztab-lekarz, Radzca Dworu *Maślennikow;* Lekarz przy Zarządzie okręgowym Poniewieżskim w wydziale Dóbr Państwa, Lekarz *Sienkiewicz;* i Urzędnik Kancellaryi Prokurora Gubernijalnego Witebskiego Rejestrator Kollegialny *Chełchowski*, z rangą Sekretarza Gubernijalnego; — Przeniesieni: Naczelnik Stołu Rządu Gubernijalnego Grodzieńskiego, Sekretarz Kollegialny *Wyganowski*, na tamecznego Strapczego powiatowego; Urzędnik Kancellaryi Rządu Gubernijalnego Witebskiego, Sekretarz Gubernijalny *Przewalski*, do Kassy powiatowej Wieliżskiej na Pomocnika Buchhaltera; i Żurnalista Kassy powiatowej Nowoalexandrowskiej (gub. Kowieńskiej), Rejestrator Kollegialny *Salmonowicz*, na Pomocnika Sekretarza tamecznego Sądu powiatowego; — Otrzymują urlop za granicę na cztery miesiące: Starszy Urzędnik Kancellaryi J. C. Mości Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego, Rzeczywisty Radzca Stanu *Świderski-Kostiukowski*, do wód mineralnych Niemieckich i kąpieli morskich w Ostende, i Stały Członek Podolskiej Kommisyi Żywności, Radzca Dworu *Żołkiewski*, do wód mineralnych Trenczyńskich w Austryi; — Wykreśleni zostają ze spisów zmarli: Konsul Jeneralny na Wyspach Jońskich Radzca Stanu

Kilchen, Nadzorca zamku więziennego i szpitalu miejskiego Lucyńskiego dymissyonowany Sztabs-kapitan *Sokołowski*, Dozorca Akcyzy w powiecie Hajsyńskim Sekretarz Kollegialny *Hryńswiecki* i Urzędnik Kancellaryi Izby Skarbowej Podolskiej Sekretarz Gubernijalny *Izbicki*.

14 (26) Maja. Uwolniony w 1840 roku z Klastyckiego pułku Huzarów z rangą Sztab-rotmistrza hrabia *Tyszkiewicz*, przyjęty zostaje do Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego na Urzędnika nadetatowego, z przemianowaniem na Sekretarza Gubernijalnego, i Urzędnik do prowadzenia rachunków kassyerskich Kommisyi umorzenia długów Państwa, Radzca Dworu *Zarzycki*, zalicza się do Kommisyi do rewizyi i ułożenia Praw Królestwa Polskiego.

18 (30) Maja. Przyjęci zostają do służby: z rangą Sekretarza Kollegialnego, Kandydat Cesarskiego Moskiewskiego Uniwersytetu hrabia *Czapski*, z zaliczeniem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, i dymissyonowany Sekretarz Gubernijalny *Hałkin* na Nadzorcę zamku więziennego Wileńskiego; — Otrzymują dymissyą od służby: na własną prośbę, Prezes Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności Rzeczywisty Radzca Stanu *Mostowski* i Sekretarze Gubernijalni: Pomocnik Kontrolera Izby Skarbowej Mińskiej *Chrucki* i Nadzorca zamku więziennego Wileńskiego *Baldewan;* dla słabości zdrowia, Buchhalter Kassy powiatowej Słuckiej Radzca Honorowy *Okinczyc* i Kurator zbożowych zapasowych magazynów w powiecie Poniewieżskim Podporucznik *Rymkiewicz;* — Zostaje uwolniony od służby: Dozorca 3 okręgu powiatu Wieliżskiego Radzca Honorowy *Swaracki;* — Przeniesiony: Sekretarz Strapczego powiatu Borysowskiego, Sekretarz Gubernijalny *Pawłowski*, na Sekretarza tamecznej Policyi.

20 Maja (1 Czerwca). Mianowany: Bibliotekarz Muzeum Rumiancowskiego, Adjunkt-professor Cesarskiego Alexandrowskiego Lyceum i Starszy Nauczyciel 2 S.-Petersburgskiego Gymnazyum, Radzca Kollegialny *Kestner*, na Cenzora Ryzskiego Komitetu Cenzury, z uwolnieniem od dotychczasowych obowiązków; — Zatwierdzony zostaje na urzędzie Sekretarza Mińskiego szlacheckiego deputatskiego Zgromadzenia, Urzędnik Kancellaryi tegoż Zgromadzenia, Sekretarz Gubernijalny *Hausman*, z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków; — Przyjęci zostają do służby: z rangą Sekretarza Gubernijalnego, Rzeczywisty Student Cesarskiego Petersburgskiego Uniwersytetu *Łaski* na Pomocnika Naczelnika Stołu Mohylewskiej Izby Sądu Cywilnego, i dymissyonowany Rejestrator Kollegialny *Sulikowski* na Sekretarza Włodzimirskiego Horodniczowskiego Zarządu; — Otrzymują dymissyą od służby, na własną prośbę: Lektor Cesarskiego S.-Petersburgskiego Uniwersytetu Radzca Kollegialny *Warand*, Sprawnik ziemski Kowieński Assesor Kollegialny *Wiskont*, Radzcy Honorowi: Dozorca 2 okręgu powiatu Szawelskiego *Purzycki*, i pełniący obowiązki Starszego Sekretarza Rządu Gubernijalnego Wołyńskiego *Zargba*, z rangą Assesora Kollegialnego i mundurem, urzędowi właściwym, Sekretarze Gubernijalni: Urzędnicy Kancellaryi, Rządu Gubernijalnego Kijowskiego *Kozłowski*, i Sądu ziemskiego Połockiego *Błażejewicz*, i Pomocnik Buchhaltera Kassy powiatowej Połockiej, Rejestrator Kollegialny *Kozłowski;* — Zostają uwolnieni od służby: Sekretarze Gubernijalni: Dozorca 3 okręgu powiatu Jampolskiego *Dąbrowski* i Archiwista Sądu powiatowego Białostocko-Sokolskiego *Krzywicki*, i Dozorca kwartałowy Policyi Dynaburgskiej Rejestrator Kollegialny *Borisenko;* — Przeniesiony: Urzędnik Kancellaryi Podolskiej Izby Dóbr Państwa, Rejestrator Kollegialny *Korewicki*, na Sekretarza Sądu ziemskiego Jampolskiego; — Wykreśleni zostają ze spisów zmarli: Cenzor Wileńskiego Komitetu Cenzury Radzca Dworu *Godenius*, Assesor od szlachty Sądu powiatowego Dziśnieńskiego dymissyonowany Sztabs-kapitan *Konoplański*, Sekretarze Kollegialni: Pomocnik lustracyjny Wileńskiej Izby Dóbr Państwa *Talat* i Pomocnik Pocztmistrza Pružanskiego *Sadowski*, i Starszy Nauczyciel Gymnazyum Świcłockiego *Godwojsz*.

22 Maja (3 Czerwca). Przeniesiony: zostający przy Kancellaryi Ober-prokurora Najświętszego Rządzącego Synodu Szambelan, Rzeczywisty Radzca Stanu *Gorajnow*, do Ministerstwa Narodowego Oświecenia, i mianowany Urzędnikiem do poleceń szczególnych przy Ministrze, w wydziale Okręgu Naukowego Warszawskiego; — Otrzymuje urlop trzymiesięczny za granicę, do wód mineralnych i morskich: Dyrektor Departamentu Gospodarstwa Wiejskiego Ministerstwa Dóbr Państwa, Radzca Tajny *Lewszyn*.

25 Maja. (6 Czerwca). Otrzymują dymissyą od służby: na własną prośbę, pełniący obowiązki Kassyera byłego Zarządu Poczt Królestwa Polskiego, Assesor Kollegialny *Kokoszka* i Sekretarze Kollegialni: pełniący obowiązki Sekretarza Pocztamtu Warszawskiego *Szucius* i Nauczyciel Szkoły pawiatowej Łukowskiej *Walicki*, wszyscy trzej z mundurem; dla słabości zdrowia, Starszy Pomocnik Naczelnika powiatu Kieleckiego Assesor Kollegialny *Macudziński*, z mundurem; i dla zwinięcia etatu, Naczelnik IV okręgu Straży Celnej, Radzca Dworu *Kompanejcow*, z rangą Radzcy Kollegialnego.

— Przez Reskrypta Cesarskie z dnia 22 Maja, najłaskawiej mianowani kawalerami orderów: Św. Anny 2 klassy, z brylantami, Jenerał-adjutant N. Króla Pruskiego, Jenerał-porucznik *Gerlach*, i Św. Stanisława 1 klassy, Królewsko-Pruskiej służby Tajny Radzca Gabinetowy *Iller*.

— Przez Ukaz Cesarski do Kapituły Orderów, z dnia 21 Kwietnia, najłaskawiej mianowany kawalerem orderu Św. Włodzimierza 3 klassy, w dowodzie zadowolenia J. C. Mości, Mołdawski Wel-Logofet Sprawiedliwości, *Bejzade Mikołaj Succo*.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 4 Czerwca.

Onegdaj, o godzinie 3½ po południu, przybył koleją żelazną z Ołomuńca JO. Xiążę Windischgraetz, Feldmarsza-

łek wojsk Cesarsko-Austryackich, któremu towarzyszą Adjutanci: Majorowie Alfred i Züller, oraz Kapitan Lipka. Jego X. Mość zajął mieszkanie w pałacu Bagatela zwanym w Aleach, gdzie przyjętym był przez JO. Xięcia Gorczakow, Warszawskiego Wojennego Jenerał - Gubernatora. — Zaraz po przybyciu swojém, JO. Xiążę Windischgraetz odwiedził JO. Feldmarszałka Xięcia Warszawskiego, Namiestnika Królestwa, a następnie udał się do pałacu Cesarskiego w Łazienkach Królewskich, i miał zaszczyt znajdować się na obiedzie u Najjaśniejszych Państwa.

Równocześnie przybył z Wiednia JW. Baron Hess, Felceigmejster wojsk Austryackich i z nim Adjutanci Jego: Gablenz Pułkownik, Xiążę Fürstenberg i Hr. Wimpfen Kapitanowie; oraz Major Klapka z pułku JO. Xięcia Warszawskiego.

— JW. Rzeczywisty Tajny Radzca Teodor Hr. Wronczenko, Minister Skarbu Państwa Rossyjskiego, przybył z Petersburga do Warszawy.

— JW. Radzca Tajny, Senator, Romuald Hube, przybył do Warszawy z Petersburga. Z tejże Stolicy przybył JW. Rzeczywisty Radzca Stanu Przecławski, Dyrektor Kancellaryi Kommisyi Prawodawczej Królestwa Polskiego.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

AUSTRYA. *Wiedeń, 7 Czerwca.* Dnia wczorajszego zrana Marszałek hrabia Radecki odjechał do Verony. *Korrespondencya litografowana* utrzymuje, że Cesarz przyrzekł mu, zjechać przyszłej jesieni do Werony na mające się tam odbyć manewra.

— Młody baron Xemplen, niegdyś adjutant Görgey'a, pracuje obecnie nad ułożeniem pamiętników tego ostatniego.

— Wieść o blizkiém wyjęciu stolicy z pod stanu oblężenia zdaje się nakoniec sprawdzać, gdyż tutejsza Centralna Kommisya śledcza otrzymała rozkaz skończenia prac swoich w jak najprędszym czasie.

— Przez reskrypt z dnia 4 Czerwca, Cesarz Jmć, w wyrażeniach najpochlebniejszych, przyjął dymissyą jenerała barona von Welden, mianując na jego miejsce Gubernatorem Cywilnym Wiednia, feldmarszałka-lejtnanta von Kempen.

— Gazeta *Lithographische Correspondenz*, z dnia 7 Czerwca, podaje do wiadomości, że między Austryą, Francyą i Stolicą Apostolską zawarty został układ, urządzający sposób zajęcia Państwa Papiezkiego przez wojska Austryackie i Francuzkie. Na mocy tego układu wojska Austryackie wnijdą wkrótce do Spoleto.

PRUSSY. *Berlin, 9 Czerwca.* Dnia dzisiejszego, w sali tutejszej Akademii śpiewu, znakomity snycerz Rauch, twórca świeżo inaugurowanego pomnika Fryderykowi Wielkiemu i wielu innych arcydzieł sztuki, był przedmiotem uroczystej owacyi ze strony Akademii Sztuk pięknych, która wręczyła sławnemu kunsztmistrzowi medal wybity na cześć jego, noszący z jednej strony jego wyobrażenie a z drugiej wizerunek pomnika Wielkiego Króla, otoczony innémi utworami które unieśmiertelniły dłóto wielkiego artysty. N. Król Jmć wespół z Xiążętami raczył zaszczycić tę uroczystość swoją obecnością.

KASSEL, *4 Czerwca.* Przed kilką dniami Ministerstwo nasze przesłało Gabinetowi Wiedeńskiemu memoryał bardzo obszerny, dotyczący Hesskiego Elektoratu. Hrabia Thun musiał go już zapewne otrzymać i zawiadomić o nim jenerała von Rochow, Posła Pruskiego przy Sejmie Niemieckim. Wystawiwszy posępny obraz obecnego położenia kraju, memoryał ten wskazuje środki jakichby użyć należało dla wytępienia zła istniejącego, głównie obstając za odmianą samej Konstytucyi, sprzyjającej zasadom rewolucyjnym.

CARLSRUHE, *3 Czerwca.* Gazeta *Volksblatt* donosi, że admirał Bromme, przy obejrzeniu niedawno okrętów floty niemieckiej, stojących w porcie miasta Bremy, stanowczo miał oświadczyć dowodzcom tych statków, że kwestya o zachowaniu i rozwinięciu marynarki wojskowej niemieckiej stanowić będzie jeden z główniejszych przedmiotów deliberacyj Sejmu Niemieckiego.

MUNICH, *7 Czerwca.* N. Cesarz Austryacki mianowany został Szefem 13 pułku piechoty Bawarskiej.

— Izby zostały odroczone do 1 Października. Pozostają Kommisye prawodawcze dla roztrząsania kodexu karnego i policyi poprawczej. Pierwsza Izba nie zgodziła się z Izbą Deputowanych co do prawa o notaryatach.

STUTTGARDT, *4 Czerwca.* Dziś w Izbie Pierwszej odbyło się posiedzenie pod przewodnictwem Xięcia Hohenlohe-Langenbourg, który, z powodu słabości, zastępywany był czasowo przez Xięcia Fryderyka i Xięcia von Fürstenberga. Rozprawy nie przedstawiały żadnego interessu.

ANGLIJA.

LONDYN, *7 Czerwca.* Parlament Cesarski. Izba Gmin. Wczoraj, 6 Czerwca, Izba przedłużała rozprawy nad billem o tytułach duchownych. Poprawy, wniesione przez PP. Willoughby, Sibthorp i Theisiger, również jak i dwa wnioski P. Reynolds o odłożeniu rozpraw, większością głosów odrzucone zostały.

Posiedzenie zakończyło się niepowodzeniem Kanclerza Skarbu; Izba, pomimo oppozycyi tego Ministra, większością 140 głosów przeciw 128, uchwaliła sformowanie Komitetu ogólnego dla rozpatrzenia wniosku lorda Naas, mającego na celu zniesienie opłaty od przepędzania wódek krajowych, będących w składzie.

— Dwór powrócił wczora z zamku Windsor do pałacu Buckingham.

— Statek parowy *Sułtan* przywiozł do Southampton jenerała Meszaros i z nim 49 oficerów i 40 żołnierzy byłej armii i insurrekcyjnej węgierskiej, którzy z rozporządzenia Rządu Tureckiego przeniesieni byli z Kiutaja do Dardanellów, gdzie wsiedli na statek. Rząd Angielski wziął na siebie koszta przewiezienia tych wychodzców do Ameryki, równie jak i utrzymania ich w Southampton.

*

— Gazeta *Britannia* podaje za najpewniejszą, że 50 znakomitszych złodziejów z professyi zaopatrzyło się w stałe bilety (cena biletu 3 gwineje) na cały czas trwania wystawy, i że policya przekonała się, że takowi ludzie przemysłu odznaczają się najwykwintniejszą tualetą.

Londyn, *9, 10, 11 Czerwca.* Z powodu feryów Parlamentu, nowin politycznych niema żadnych.

— Sekcya rossyjska Wystawy otwarta została w przeszłą Sobotę, 7 Czerwca.

FRANCYA.

PARYŻ, *5 Czerwca.* Na dzisiejszém posiedzeniu, Izba uznała niecierpiącym zwłoki wniosek P. Leona Faucher o przedłużeniu terminu prawa przeciw klubom.

— Muzeum w pałacu Luwr, świetnie odnowione, otwarte dziś zostało przez Prezesa Rzeczypospolitej, który na mowę, mianą przy tej okoliczności przez P. Faucher, odpowiedział, że się uważa za szczęśliwego że przystępuje do podobnego obchodu w czasie zarządu Ministra, posiadającego całkowite jego zaufanie i mającego tyle praw na jego wdzięczność. Odpowiedź ta sprawiła wielkie wrażenie i uważana jest powszechnie za odwołanie mowy Dijon'skiej.

Paryż, *6 Czerwca.* Zgromadzenie Prawodawcze nie miało dzisiaj posiedzenia. W biurach zajmowano się wyznaczeniem Członków Kommisyi dla rozpatrzenia próśb o rewizyę. Lista kandydatów zawiera samych tylko legitymistów i bonapartystów i usuwa republikanów. Rozprawy były nader ożywione. P. Faloux odzywał się z goryczą o mowie Dijon'skiej.

Paryż, *8 Czerwca.* Jedynym wypadkiem politycznym, którym się tu zajmują w tej chwili, jest mianowanie Kommisyi do której odesłane będą wszystkie wnioski tyczące się rewizyi. Z liczby piętnastu mianowanych Kommisarzy, sześciu jest całkowicie przeciwnych wszelkiej rewizyi, a między nimi znajdują się imiona wiele znaczące, PP. Cavaignac, Charras, Jules Favre. Czterech zezwala na rewizyą w tym tylko razie, jeżeli ta będzie prawną i zachowane będą wszystkie formy, przepisane przez samąż Konstytucyę, co prawie wyrównywa odrzuceniu. Nakoniec pięciu Kommisarzy chcą rewizyi pomimo przepisanych formalności, ale między tymi pięciu liczą się dwaj stronnicy pałacu Elysée, PP. Montalembert i Dufour; jeden legitymista, P. Berryer; jeden orleanista, P. de Broglie i jeden fuzyonista, P. Moulin. Latwo pojąć, jaka niezgoda panuje między tymi pięciu stronnikami rewizyi.

Paryż, *9 Czerwca.* Powiadają, że Kommisya rewizyjna złoży swój raport 20 tego miesiąca.

— *10 Czerwca.* (Przez telegraf.) Kommisya rewizyjna obrała za prezydenta swego P. de Broglie, i za sekretarza P. Moulin. Wyznaczona została także Podkommisya dla rozpatrzenia próśb wymagających rewizyi. — Zawiadujący gazetą *Messager de l'Assemblée* skazany został na 3 miesiące uwięzienia, za ogłoszenie fałszywej wiadomości że wiele pułków idzie ku Paryżowi.

— *11 Czerwca.* Po czterodniowym wypoczynku, Zgromadzenie powróciło wczora do prac swoich. Zajmowano się rozprawami nad prawem o cukrach; rozprawy te trwały i na dzisiejszém posiedzeniu.

P. Creton złożył nowy wniosek o rewizyi, mający na celu powierzenie tego aktu ważnego osobnemu Zgromadzeniu Konstytucyjnemu.

Wyznaczona została Kommisya dla rozpatrzenia projektu prawa, mającego na celu przedłużenie terminu uchwały przeciw klubom.

— *12 Czerwca.* (Przez telegraf.) P. F. Barrot przedstawił dziś raport sprzyjający projektowi prawa, oświadczający się za ustanowieniem prefektury policyjnej w Lyon.

— Korrespondent gazety *Globe*, znajdujący się w Paryżu, zdając sprawę z uroczystości 4 Maja, opowiada następującą anekdotę: «Znajomy mi jeden Amerykanin, stronnik zagorzały Rzeczypospolitej, opowiadał mi dzisiejszego ranka: Byłem tak głupi, że mimo deszcz ulewny poszedłem oglądać wystawę uroczystości. Nie gniewa mię jednak nieprzyjemność jakiej się nabawiłem, bom zarazem powziął przekonanie, że narod, który może nudzić siebie podobném widowiskiem i który pozwala żeby jego Rząd wydawał dwakroć sto tysięcy franków na wzniesienie gipsowych posągów, co za dni kilka zniszczone być mają, nie jest zdolny brać żadnego udziału w sprawowaniu interessów publicznych. To nie jest naród rozsądny, dojrzały dla instytucyj trwałych i swobodnych: jest to po prostu naród studentów. Niesłusznie wcale postąpił Prezes Stanów Zjednoczonych, odwołując, dwa lata temu, P. Walsh, Konsula naszego w Paryżu, za to, że w jednym z listów swoich, przez gazety ogłoszonym, powiedział, iż Francuzi nie są zdolni być republikanami. To zdanie naszego ex-Konsula podzielają wszyscy nasi spółrodacy, bawiący nad brzegami Sekwany. Francya kwitnąć może tylko pod rządem Króla i to Króla nader mocnego i potężnej woli.»

HISZPANIJA.

MADRYT, *25 Maja.* Gazeta *Madrytska* ogłasza Konkordat, zawarty między Hiszpaniją i Stolicą Apostolską. Traktat ten zawiera w sobie czterdzieści sześć artykułów, których treść jest następująca:

Religija katolicka pozostaje wyłączném wyznaniem Hiszpanii. Wychowanie publiczne będzie zastosowane do nauki Kościoła Katolickiego i powierzone, pod tym względem, dozorowi Biskupów. Rząd udzieli swego wsparcia Biskupom dla dopełnienia ich obowiązków, zachowania czystości wiary i obyczajów i wyniszczenia xiąg szkodliwych. Duchowieństwo używać będzie, w materyach duchownych, swobody opisanej przez kanony kościelne.

Stolica Biskupia w Valladolid wyniesiona zostaje na godność metropolitalnej. Istniejące dziś ośm Arcybiskupstw zachowane są również jak i czterdzieści trzy Biskupstwa; trzy nowe stolice Biskupie utworzone zostają w Madrycie, Ciudad-Real i Vittoria; zniesionych zostaje dziewięć.

Cztery zakony rycerskie zostają złączone razem i osobne territorium dyecezyalne będzie dla nich wskazane. Biskup

in partibus sprawować w niém będzie władzę biskupią, pod tytułem Przeora zakonów wojskowych; gdyż według przepisów bull Papiezkich, prawa i przywileje Wielkiego Mistrza zachowane są osobom Królów Hiszpańskich.

Jeden artykuł urządza organizacyą kapituł; inny oznacza i rozkłada liczbę beneficyów. Zachowane jest opiece Królewskiej, nadanie niektórych beneficyów i wielu godności kapitulnych.

Władzy proboszcza Podlegają wszyscy Wikaryusze kaplic, położonych w obwodzie ich parafii, pomimo względu na przywileje dawne.

Proboszcze naznaczani będą przez konkurs, zgodnie z postanowieniami Koncylium Trydentskiego. Przywileje partimonialne zniesione zostają. Wikaryusze mianowani będą przez Biskupa, po zdaniu prostego examinu synodalnego.

Rząd zobowiązuje się założyć niezwłocznie seminarya w każdej dyecezyi, bez uszczerbku dla seminaryów głównych. Dla przytułku duchownych zaprowadzi domy zakonne.

Klasztory żeńskie, trudniące się wychowaniem, zachowane są, również jak i zakład panien miłosiernych.

Uposażenie Prałatów jest oznaczone. Arcybiskup Toledański będzie miał 160 tysięcy reałów na rok, Przeor czterech zakonów 40 tysięcy reałów; Kardynałowie prócz uposażenia będą mieli 20 tysięcy reałów.

Uposażenie kościołów i duchowieństwa urządzone jest na tych samych zasadach. Rząd dostarczy na utrzymanie klasztorów. Dobra klasztorne, które nie zostały dotąd sprzedane, będą powrócone i sprzedane, staraniem Biskupów, podług przepisów ustanowionych; dochód otrzymany z ich przedaży użyty będzie na potrzeby kongregacyj i na wypłatę pensyj pannom zakonnym.

Uposażenie Kościoła i duchowieństwa nie będzie mogło uledz zmniejszeniu; ono może być powiększone. Uposażenie takowe będzie wzięte z dochodu otrzymanego z przedaży dóbr, uskutecznionej na mocy prawa 3 Kwietnia 1845 r., z dochodu z jałmużn na krucyatę Kommandoryów i mistrzostw czterech zakonów wojskowych; nakoniec z podatku, które duchowieństwo będzie pobierało samo w naturze lub pieniędzmi, stosownie do ugody z gminami lub ludźmi prywatnymi. Nadto, powrócone zostają Kościołowi dobra jeszcze nie sprzedane, które zamienione będą w renty 3 p. %. Rząd obowiązuje się czuwać, aby fundacye kościelne były spełnione przez tych, którym są oddane w zastaw dobra należące do tych fundacyj, i bierze na siebie wypełnienie fundacyj opartych na dobrach sprzedanych.

Zarząd dóbr duchownych zostawiony jest duchowieństwu, również jak i zawiadywanie dochodami z tytułu bulli i jałmużn krzyżowych, i kapitałami z indultu czterdziesto-dniowego. Nadto Kościoł ma prawo robić nabycie prawne wszelkiego rodzaju.

Przy wypełnieniu tych warunków, Stolica Apostolska zobowiązuje się zostawić w pokoju wszelkich prawnych nabywców dóbr duchowieństwa.

Konkordat potwierdza umowy poprzednio zawarte, szczególnie umowę 1754, przyznaje za całe i nienaruszone przywileje władzy Królewskiej, i odwołuje prawa, postanowienia i dekrety, któreby mu się znalazły przeciwne.

— Powiadają, że stronnictwo exaltowane zbiera w tej chwili podpisy w celu zaniesienia protestacyi przeciw pomienionemu konkordatowi, przed Królowę i Izby.

(Journ. de S.-P. Pszcz. Półn. R. I.)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Przyczyny dobywania się elektryczności w roślinach. Prace godne uwagi PP. Nobili, Mariani, Matteuci i Dubois Raymond, które dowiodły przytomność elektryczności w niektórych zjawiskach życia organicznego, dały powod do śledzenia przyczyn dla których elektryczność się dobywa z roślin, jako też i stosunków zachodzących między elektrycznością, cząstkowém przyciąganiem i powinowactwém. Przyczyny te mogą być fizyczne lub chemiczne, czasem też czysto-organiczne czyli żywotne, zależące od pewnych dotąd nie zupełnie wyjaśnionych funkcyj organizmu życiowego.

P. Becquerel, który się wiele zajmował przedmiotem o którym mowa, niedawno przedstawił Paryskiej Akademii notę, gdzie starał się wskazać drogę dla odkrycia wspomnionych przyczyn, i udzielił przytém wypadki czynionych przez siebie doświadczeń. Nota P. Becquerel składa się z trzech oddziałów: pierwszy zajmują zjawiska elektryczne, dające się postrzegać w krążeniu roślinnego soku; drugi, stosunki elektryczności ziemnej do elektryczności zawartej w roślinach; nakoniec w trzecim, mowa o istnieniu prądów elektrycznych w tkankach roślin.

Rozważając doświadczenia P. Becquerel, można z nich wyciągnąć następujące fakta, pomiędzy któremi są bardzo ciekawe.

1) Formowanie się prądów elektrycznych w łodygach roślin, za pomocą igieł platynowych, wetkniętych do kory i warsty drzewnej, w kierunku od miazgi ku rdzeni rośliny.

2) Formowanie się prądów idących w przeciwnym kierunku (t. j. od rdzeni).

3) Sok róślinny czyli płyn znajdujący się w tkance komórkowatej korkowej, zostawiony przez kilka minut w zetknieniu z powietrzem, tak się modyfikuje, że jeśli znowu bezpośrednio się zetknie z sokiem roślinnym zielonej części tkanki komórkowatej korkowej, ten ostatni płyn robi się odjemnym a pierwszy dodatnim.

4) Są prądy, które, za pośrednictwem korzeni, dążą od rdzeni i warsty drzewnej ku korze; prądy te wskazują tę okoliczność, że w czasie germinacyi, zbytek dodatniej elektryczności stale wsiąka w ziemię, a zbytek odjemnej w tkankę korkową i po części w warstę drzewną, zkąd przez ulotnianie się wilgoci przechodzi ona do powietrza.

5) Zjawisko, postrzeżone w tkance zielonej komórkowatej korkowej, okazuje się też i w liściach. Sok krążący w tkankach liściowych zawiera elektryczność, która jest dodatnią względem płynów, rdzeni i ziemi, a odjemną względem *cambium.*

6) Rozmieszczenie soku, idącego do góry, i płynu w miazdze kory każe sądzić, że ten sok krąży ciągle w roślinach pod wpływem prądów, idących od kory ku rdzeni i przechodzących do ziemi za pomocą korzeni.

7) Zjawiska elektryczne w roślinach są rozmaite.

8) Przyczyn elektrycznych zjawisk należy szukać w działaniach chemicznych, odbywających się we wnętrzu roślin. W tém, jak się zdaje, niema żadnej wątpliwości.

9) Z przeciwnego stanu elektryczności w roślinach i w ziemi, można zrobić ten wniosek, że w tych miejscach ziemskiej powierzchni, gdzie wegetacya jest niezmiernie obfita i silna, ta przeciwność może mieć znaczny wpływ na zjawiska elektryczne w powietrzu. (*)

* *
*

Wahanie się gwiazd. Na ostatniém ogólném posiedzeniu Berlińskiej Akademii Nauk, Alexander Humboldt mówił o postrzeżoném wahaniu się gwiazd. Fenomen ten był znowu niedawno widziany w Teneryfie i jeszcze w Trewirze. Professor Flesch, dozorca meteorologicznej stacyi w Trewirze, przysłał do statystycznego biura następujące doniesienie: 20 Stycznia 1851 roku, wieczorem między 7 i 8 godziną przed wschodem xiężyca, uczeń wyższej klassy Gymnazyum, tudzież siodlarz Thugutt, dwie godne wiary osoby i familija tego ostatniego, widzieli niedaleko od horyzontu Siriusa, jednę z najwspanialszych gwiazd niebokręgu, dziwnie wahającą się: gwiazda to podnosiła się, to zniżała się, chwiała się to w prawo, to w lewo, niekiedy nawet zdawała się w krąg chodzić. Te rozmaite ruchy powtarzały się w ciągu półgodziny, i przez wszystkich widzów jednostajnie były zauważane. Uczeń Keune, ciągle trzymając opartą o mur głowę, widział Siriusa to wschodzącego nad dom sąsiedniego domu, to znikającego. Ruchy tak były wyraźne, że widzowie długo myśleli, czy nie jest to latawiec z przyczepioną latarnią, puszczony gdzieś przez dzieci. Światło gwiazdy także to bladło, to jaśniało, raz nawet gwiazda zupełnie znikła, choć niebo było pogodne. Widzowie, przekonawszy się o prawdziwej naturze tego zjawiska, przy dalszém patrzeniu, nie mogli się obronić od jakiegoś przeraźliwego uczucia. Ile wiadomo, rzadki ten fenomen dotąd dwa razy tylko i to zawsze przed wschodem słońca na pochyłości *Pic de Teneriffe* w Malpays był postrzeżony, 29 Czerwca 1799 r. przez A. Humboldta i w pół-wieku prawie potém przez Xięcia Pruskiego Adalberta. *(A. Z.)*

* *
*

Na posiedzeniu Paryskiej Akademii Nauk 28 Kwietnia, odczytano nader chlubny wniosek Kommisyi, wyznaczonej do rozpatrzenia wynalazku P. Koralek, rodem Czecha, który przez genialne zastosowanie formuły, używanej w matematyce dla wyprowadzenia różnicy między logarytmami dwóch liczb, do wynalezienia samych logarytmów, zrobił tablice logarytmowe prawie zupełnie niepotrzebnemi. Wprawny rachmistrz może za pomocą jego sposobu, mniej niż w pięć minut, wyrachować logarytm liczby z siedmiu cyfr złożonej, lub, odwrótnie, wynaleść odpowiednią liczbę danego logarytmu. Na nieszczęście, uczony słowianin, jak wyraził się P. Cauchy, jeden z członków Kommisyi, popełnił jeden tylko błąd, a mianowicie: że się nie urodził półwiekiem wcześniej. Przed kilkudziesięcią laty cudowna jego metoda wyrachowania logarytmów i, na odwrót, liczb odpowiednich pierwszym, byłaby nieoszacowonym wynalazkiem dla nauki; lecz teraz, kiedy tablice logarytmowe tak są rozprzestrzenione i tak dostępne każdemu, odkrycie jego już nie ma tak wielkiej praktycznej wartości, — zawsze jednak jest wielką korzyścią dla matematyki, że można będzie obejść się bez rzeczonych tablic. Bo lubo łatwe jest użycie ich, często jednak może się wydarzyć, iż rachujący nie ma takowych pod ręką, a więc zmuszony bywa albo przerwać robotę, albo też niezmiernie długim i pracowitym rachunkiem zastąpić zbywające mu narzędzie. Jeżeli przeto potrafi toż samo dokonać w kilka minut za pomocą formuły, z którą każdy matematyk jest dostatecznie obeznany, to samo można już uważać za znaczny postęp nauki. Metoda uczonego Czecha daje się nadto przystosować i do wynalezienia trygonometrycznych wartości. Znakomity sprawozdawca (P. Cauchy, jeden z celniejszych tegoczesnych matematyków) zakończył swe doniesienie następującemi słowy: «Praca, którą rozpatrywaliśmy, pokazuje niezwykłe uzdolnienie autora do wyrachowań, z jakowego względu uważamy, iż Akademii należałoby zachęcić go do użycia swego talentu na ułożenie tablic wartości transcendentalnych, wyrachowanie jakowych znacznie posunie wyższą matematykę.»

(*) Powtarzamy tu fakta odkryte przez P. Becquerel, ale nie przypuszczamy jego tłumaczenia, które uważamy za płytkie i materyalne. Jest daleko prawdopodobniej, w fenomenach elektrycznych, objawiających się w roślinach, widzieć jakiś niezbadany jeszcze wypadek funkcyj życiowych, niż wypadek działań chemicznych; bo w istotach żyjących prawa chemiczne są jakby w zawieszeniu, i dopiero po nastąpieniu śmierci odzyskują zupełną swą władzę. *(Wyd. Tyg.)*

* *
*

Journal du Havre z dnia 14 Maja donosi, iż Kompanija telegrafu podwodnego między Dovre i Calé otrzymała nakoniec od Rządu Angielskiego żądany przywilej. Kapitał Kompanii ma wynosić 50,000 funtów sterl., które mają być zebrane przez akcye, od 1 funta sterl. każda. Skoro tylko telegraf zostanie urządzony, można będzie korrespondować bez przerwy między Londynem, Paryżem, Wiedniem i Triestem, tak że wiadomości z jednego z tych punktów będą dochodziły do punktu najodleglejszego nie w kilka godzin, lecz w kilka minut.

* *
*

Przywieziono do Paryża kotwicę, ważącą około 95 pudów; została ona wydobyta niedawno z dna morskiego w kanale La-Manche, gdzie leżała pod wodą w przeciągu 300 lat. Archeologowie Hawrscy wnoszą, iż kotwica ta pozostała po flocie Angielskiej, która oblegała Hawr w 1545 roku, za Henryka VIII.

* *
*

Professor Tennent, na lekcyach swoich Mineralogii w Kollegium Królewskiém Angielskiém pokazywał, niedawno licznym swoim słuchaczom największy Kalifornijski samorodek złota, przywieziony ztamtąd ostatniemi czasy. Waży on 16 funtów, a oceniony 6,000 rubli sr.; znalazł go pewny Irlandczyk, dobywca złota, w odsepie w blizkości rzeki Stanisława. Samorodek ten jest własnością Banku Angielskiego.

* *
*

Podług gazet Kalifornijskich, wypada wnosić, iż w roku 1851 w Kalifornii wydobyto zostanie złota na 95 miljonów rubli sr.

* *
*

W miesiącu Kwietniu umarł w Rzymie Jezuita Dżakomo Mazio; znał on doskonale języki Niemiecki, Francuzki, Angielski i Hiszpański, i przełożył na język Włoski liczne nader ważne dzieła obce.

Позволяется печатать. 7 Іюня 1851 года. *Цензоръ Н. Ахматовъ.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.